

Predikanten van de Chr. Afscheiden Gemeente te Putten

G. Hollanders

Na de reorganisatie van de Ned. Hervormde kerk in 1816 vonden enkele predikanten, Hendrik de Cock te Ulrum en Hendrik Scholte te Doeveren, dat de Ned. Hervormde kerk niet genoeg vasthield aan de Formulieren van Enigheid. Toen De Cock door het Classicaal Bestuur geschorst en door het provinciaal kerkbestuur van Groningen werd afgezet zette Scholte De Cock aan tot afscheiding. Deze was op 14 oktober 1834 een feit. In de jaren daarna vonden zij vele volgelingen door het hele land. In 1838 werd hun afgescheiden Kerk door de overheid erkend en daarmee vrijheid van godsdienstuitoefening. Ook in Putten scheidden in 1841 enkelen zich van de Ned. Hervormde Kerk af en vormden de Christelijk Afscheiden gemeente te Putten. De omvang van deze groep was maar gering: slechts enkele tientallen behoorden er toe. Zij kerkten te Telgt in de boerderij van Hendrik van Malenstein. Maar in 1851 is dat aantal al ruim vijftig en had de groep een eigen predikant. Ook was er een kerkgebouw nodig. Zij stichtten in 1852 een kerkje aan de Engweg achter de molen. Al spoedig was dit te klein, zodat een nieuwe kerk gebouwd moest worden, nu aan de dorpsstraat. Het kerkje en pastorie aan de Engweg werden in 1873 verkocht aan Baron Aylva van Pallandt. Deze was gehuwd met Baronesse van Goltstein. Zij waren kinderloos en woonden op de Vanenburg. In het aangekochte pand stichtten zij een verzorgingshuis voor bejaarden. Enkele jaren later werden er ook weeskinderen ondergebracht. Het huis werd uitgebreid en i.p.v. bejaardenwoning werd het volledig weeshuis. Het weeshuis heeft als zodanig gefunctioneerd tot 1917. Genealogische details over de weeskinderen, de weesvaders en -moeders, de bedien-

den van het weeshuis en het personeel van de bewaarschool die er mee verbonden was kunt u binnenkort vinden op de website van de gemeente onder 'gemeentearchief'. In het hieronder gestelde beperken wij ons tot de predikanten van de Chr., Afgescheiden Gemeente die er, toen het nog kerk was, mee verbonden zijn geweest. De genealogische gegevens zijn verzameld door leden van de Werkgroep genealogie. De aanvullende gegevens zijn bijeengegaard m.m.v. dhr. Gort.

1. Willem van Leeuwen, geboren te Hellevoetluis op 22 oktober 1807, overleden na 1885. Hij kwam op 14-3-1851 van Wymbritseradiel naar Putten en vertrok op 14-12-1853 naar Zaandam. In 1857 vertrekt hij naar de USA waar hij staat in de Dutch Reformed Church te SheyboGAN, Wisconsin. In 1885 werd hij als predikant afgezet. Hij is getrouwd vóór 1848, op hoogstens 41-jarige leeftijd met Maria (Alderwegen) Oldewegen (hoogstens 38 jaar oud), geboren rond 1810, overleden te het Bildt (Fr.) op 3 maart 1889, ongeveer 79 jaar oud.

Uit dit huwelijk:

1. Wilhelmina van Leeuwen, geboren te Scharnegoutum op 26 juni 1848.

Willem van Leeuwen is degene die toestemming vraagt aan de Kroon om een kerk met pastorie te mogen bouwen. Dit verzoek wordt afgewezen omdat de Chr. Afgescheiden gemeente niet door de hoge overheid is erkend. Toch is het kerkje met pastorie gebouwd want het was vanaf 1852 in gebruik. In de gemeente ontstonden vervolgens enige moeilijkheden rond deze predikant. Hij zou op de kansel uitspraken hebben gedaan die zijn toehoorders remonstrant in de oren hebben geklonken.

Als de moeilijkheden worden voorgelegd aan de classicale vergadering oordeelt deze dat de breuk is ontstaan door

onbedachtzaamheid en liefdeloosheid van zowel predikant als gemeente. Men werd opgewekt tot gebed. Het oordeel wordt door allen aanvaard. Later, in 1858, worden de notulen van de kerkeraad over de periode van de moeilijkheden vernietigd 'teneinde de voorgevallene onaangenaamheden in vergetelheid te stellen'.

Bronnen:

- Bev. reg. Putten: 1850-1870, huis A 97 (Kerkstraat 30), blad.122; 1850-1870, huis A 167 op 1-5-1851 (Voort-
huizerstraat, afgebroken 1910-1920), blad 210;
- C. Smits, *De Afscheiding van 1834*, dl 9, Gelderland,
Dordrecht 1991, p 95/96.

2. Johannes (Jan) Willem Legrom, predikant te Putten (1855-1858), geboren te Dordrecht op 25 december 1819 (zoon van Johannes Legrom, muzikmeester, en Willemina Hendrika Vos van Rijswijk) (Chr. afgesch.). Hij kwam van Arnhem naar Putten op 31-8-1855 en vertrok op 16-8-1858 naar Ommeren (gem. Lienden). Later staat hij te Alkmaar, waar hij op 1 juni 1873 met emeritaat gaat. Reeds op 22 juni 1873 is hij daar overleden. Hij is getrouwd te Arnhem op 15 augustus 1855 (Genlias), op 35-jarige leeftijd met Hendrika Hirschmann (19 jaar oud), geboren te Arnhem op 28 juni 1836 (dochter van Johann Christoph Hirschmann, vleeshouwer, en Gerritje van der Top) (n.h.).

Uit dit huwelijk:

- 1 Johanna Gerarda Legrom, geboren te Putten op 16 juni 1856.
- 2 Maria Wilhelmina Legrom, geboren te Putten op 15 augustus 1857, overleden op 20 februari 1858, 189 dagen oud.
- 3 N.N. Legrom, geboren te Ommeren (Lienden) op 23 september 1860, overleden aldaar op 23 september 1860 (levenloze dochter).
- 4 Wilhelmina Maria Legrom, geboren te Alkmaar rond 1863.

Zij trouwde op 19-11-1885 te Kampen met Jan Willem Gunst, geboren ca. 1859 te Oud Vosmeer, zoon van Anthonij Gunst en Jacoba Catharina van Gorsel.

5 Sophia Petronella Legrom, geboren te Alkmaar rond 1867.

Zij trouwde op 12-5-1887 te Kampen met Hemme Siertsema, geboren 30-11-1852 te Uithuizermeden, overleden op 8-3-1922 Drachten, zoon van Jakob Siertsema en Trijntje Dijksterhuis.

Bronnen:

Bev. reg. Putten: 1850-1870, huis A 167, blad 210;

Smits, aw, p 96.

- 3 Pieter Kapteijn, predikant te Putten (1858-1861), geboren te Bodegraven op 5 januari 1823 (zoon van Willem Kapteijn en Dirkje Veldhuizen) (chr. afgesch.). Pieter Kapteijn kwam met zijn gezin op 12-11-1858 van Oosterhesselen naar Putten en vertrok 19-2-1861 naar Sleeuwijk. Daarna stond hij nog te Leerdam, Pernis en Amstelveen. Hij is op 19 januari 1903, 80 jaar oud, overleden te Leerdam, waar inmiddels een van zijn zonen predikant was.

Hij was gehuwd met Alida van der Knijff, geboren te Zegwaard op 14 mei 1828 (dochter van Dirk van der Knijff en Jannetje Rodenburg), overleden te Zuid Waddinxveen op 17 november 1851, 23 jaar oud.

Uit dit huwelijk:

1. Willem Kapteijn, geboren te Zuid Waddinxveen op 1 november 1850, overleden aldaar op 11 februari 1851, 102 dagen oud.
2. Dirk Kapteijn, geboren te Zuid Waddinxveen op 24 oktober 1851, overleden aldaar op 23 juli 1852, 273 dagen oud.

Hij is een tweede maal gehuwd te Dwingelo op 25 mei 1855, op 32-jarige leeftijd (2) met Wiechertje Jannes Koning (28 jaar oud), geboren te Dwingelo op 5 november 1826 (dochter van

Jans Koning en Jantien Gelmerts van Noord) (chr. afgesch.), overleden te Brussel op 10 december 1896, 70 jaar oud.

Uit dit huwelijk:

3. Jantje Kapteijn, geboren te Oosterhesselen op 8 mei 1856.

4. Willem Kapteijn, geboren te Oosterhesselen op 10 oktober 1857.

5. Dirkkinna Kapteijn, geboren te Putten op 26 november 1859.

Later kreeg hij nog 4 kinderen. Drie van zijn zoons werden ook predikant terwijl een vierde doctor in de letteren werd en rector van het Gymnasium te Kampen.

Pieter Kapteijn preekte eenvoudig maar gezond. Hij had veel mensenkennis, een helder inzicht in Gods Woord en een goede kennis van de kerkordening. Hij was erg leergierig, vooral op het gebied van de godgeleerdheid en het kerkelijk leven.

Bronnen

Bev.reg. Putten: 1850-1870, huis A 167 a, blad 253; Smits, aw. P 96, 98, 99.

- 4 Klaas Kreulen, predikant te Putten (1861-1864), geboren te Nieuwleusen op 15 mei 1833 (zoon van Albert Keule(n) en Jantje Willems, (chr. afgesch.), overleden te Noordeloos (Michigan, USA) op 15 juni 1901, 68 jaar oud.

Klaas Kreulen kwam met zijn gezin op 2-9-1861 van Kampen naar Putten en vertrok op 17-8-1864 naar Giessendam. Later stond hij nog te Zierikzee, Wissenkerke en vanaf 1890 tot zijn emeritaat in 1900 te Kalamazoo (Michigan, USA).

Hij is gehuwd te Hoogeveen op 17 november 1855, op 22-jarige leeftijd met Roelofje Bosman (21 jaar oud), geboren te Hoogezand op 23 januari 1834 (dochter van Stoffer Derks Bosman en Annigje Geerts Kuiper) (chr. afgesch.).

Uit dit huwelijk:

1. Albert Kreulen, geboren te Hoogezand op 17 augustus 1856.

2. Anton Kreulen, geboren te Putten op 23 mei 1862.

Tijdens zijn Puttense periode brak, overigens buiten zijn schuld, een voor de gemeente moeilijke tijd aan. De twisten duurden tot 1870 en droegen het karakter van veten tussen enkel families rond financiële zaken. Ondanks deze moeilijkheden is de gemeente inmiddels gegroeid naar ruim 220 zielen.

Bronnen: Bev.reg. Putten: 1850-1870, huis A 167 a, blad 253; 1870-1877, huis A 178, blad 244; Smits, aw, p 99.

5 Korstiaan Kleijnendorst, predikant (leraar) te Putten (1865-1869), geboren te Westmaas op 16 februari 1820 (zoon van Jacob Cornelisse Kleijnendorst en Bastiaantje Groeneveld) (Chr.Ger.),.

Hij kwam met zijn gezin op 4-4-1865 van Bunschoten naar Putten en vertrok 27-9-1869 naar Wezep. Daarna stond hij nog te Vlaardingen, Arnhem en Scheveningen.

Hij was gehuwd met Elizabeth Bos, overleden voor 17 mei 1849.

Vervolgens is hij gehuwd te Westmaas op 17 mei 1849, op 29-jarige leeftijd met Lijntje Boer (23 jaar oud), geboren te Westmaas op 24 december 1825 (dochter van Bastiaan Hendriksz de Boer en Neeltje Koenraadsdr. Quartel), over leden te Huisen (Hoogeveen) op 28 mei 1860, 34 jaar oud.

Hij is opnieuw gehuwd te Zwolle op 20 december 1860, op 40-jarige leeftijd met Henfrika Gezina Valkman (35 jaar oud), geboren te Coevorden op 10 maart 1825 (dochter van Harm Valkman en Helena Lambers) Chr.ger.), overleden op 26 april 1902, 77 jaar oud.

Uit dit huwelijk:

1. Hermina Helena Kleijnendorst, geboren te Hoogeveen op 22 november 1861.
2. Bastiaantje Kleijnendorst, geboren te Bunschoten op 26 juli 1863.
3. Helena Korstiana Kleijnendorst, geboren te Putten op 7 mei 1866.

Kleijnendorst maakte meerdere malen deel uit van de provinciale synode. Hij had een zachtmoedig en vredelievend karakter, maar was ook oprecht en beslist. Door ware godsvrucht kwam zijn prediking helder naar voren. Hij dwong in zijn hele omgeving eerbied af. Door het wijze optreden staakten de moeilijkheden die vanaf 1863 de gemeente hadden beïnvloed. Alleen ouderling Arendse bleef onverzoenlijk. Hij verliet daarom de Chr. Afscheiden gemeente. Kleijnendorst is na een kort maar smartelijk lijden overleden te Scheveningen op 24 januari 1892, 71 jaar oud.

Bronnen:

Bev.reg. Putten 1870-1877, huis A 178, blad 244; Smits, aw, p 102, 103.

6 Jacobus Diephuis, predikant te Putten (1870-1871).

Diephuis is geboren te Eenrum op 29 mei 1831 (Chr.ger.). Na zijn studie te Kampen krijgt hij in 1865 zijn eerste standplaats te Rouveen (Staphorst). In datzelfde jaar treedt hij in het huwelijk met Catharina van Wijk, geboren te Harlingen op 21 maart 1833 (dochter van Roelof Jans van Wijk en Hiltje Jans Dijkstra) Chr.ger.).

Uit dit huwelijk werden geboren:

1 Hendrik Diephuis, geboren te Rouveen op 30 augustus 1866.

2 Hiltje Diephuis, geboren te Rouveen op 20 september 1867.

3 Martha Diephuis, geboren te Rouveen op 23 juli 1869

Jacobus Diephuis kwam met zijn gezin op 21-11-1870 van Staphorst naar Putten. Hij zou daar op 4 december beginnen als predikant. In het jaar daarna wordt zijn vierde kind geboren:

4. Roelof Diephuis, geboren te Putten op 12 augustus 1871.

Of het hem in Putten beviel of niet weten we niet. Maar wél dat hij al na één jaar, op 4 december 1871, met zijn gezin naar Rijssen vertrok, Daar krijgt hij nog een vijfde kind. Later

staat Diephuis nog te Huizen, Naarden en Wortendijke (new York, USA), alwaar hij na een kort ziekbed op 31 december 1889 overlijdt.

Bronnen: Bev.reg. Putten: 1870-1877, huis A 178, blad 244.

+++